

Financiën en Facilitaire zaken

Leden van de gemeenteraad

Datum : 5 september 2013
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : 2013030191
Behandeld door : B. van der Meer
Doorkiesnummer : 023-5225628
Onderwerp : Aanbiedingsbrief / samenvatting begroting 2014
Verzonden :
Bijlage(n) : Begroting 2014

Geachte leden van de gemeenteraad,

Bij deze biedt ons college u onderstaande samenvatting aan bij de begroting 2014.

1. Voorwoord

Het begrotingsjaar 2014 staat voor de deur. Het jaar ook van de verkiezingen voor de nieuwe gemeenteraad. We staan aan de vooravond van een spannend jaar waar met name de ontwikkeling van onze financiële positie verscherpte aandacht zal vragen. De nieuwe raad zal met uitdagingen worden geconfronteerd om de in de begroting opgenomen taakstellingen te realiseren. Deze realisatie is noodzakelijk om het materieel begrotingsevenwicht te behouden en het weerstandsvermogen op peil te houden. We zullen voorbereid moeten zijn op verdergaande rijksbezuinigingen, de risico's op onze grondexploitaties Haringbuys en Marinehospitaal en de komende decentralisaties van rijkstaken op het sociaal domein (AWBZ/WMO, Participatiewet en Jeugdzorg). We zullen zowel met positieve als negatieve ontwikkelingen worden geconfronteerd en met steeds veranderende omstandigheden en van niet te voorzien mee- en tegenvallers. Het volgen van het algemene beeld in plaats van de momentopname is daarom essentieel. Het beeld bij de Kadernota 2014 toonde reeds aan dat uitvoering van de bezuinigingstaakstelling noodzakelijk is. Door enkele meevallers valt de omvang hiervan (met de huidige kennis) mee. Het financieel meerjarenperspectief staat vanaf het begrotingsjaar 2015 onder druk. Die trend zorgt ervoor dat het materieel begrotingsevenwicht in gevaar is en wij mogelijk onder verscherpt toezicht van de provincie zullen gaan vallen. Het begrotingsjaar 2014 gunt ons echter nog de tijd om gepaste maatregelen te nemen.

In de voorliggende programmabegroting is een verbeteringslag gemaakt met de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen en is de inhoud van programma 7 Volksgezondheid en Milieu en 8 Ruimte en Wonen meer SMART gemaakt.

2013030191

2. Financieel perspectief

Ons college is verheugd dat de begroting voor 2014 materieel in evenwicht is. De structurele lasten worden door structurele baten gedekt. Invulling van de in de begroting 2014 opgenomen taakstelling is niet nodig om materieel evenwicht te behouden. Eliminatie van de incidentele uitgaven en inkomsten leidt tot een begroting welke materieel in evenwicht is. De provincie ziet bij de beoordeling van de financiële positie van onze gemeente hierop toe. Voor het financieel overzicht en specificatie verwijzen we u naar paragraaf 3. De sluitende begroting stemt tot tevredenheid aangezien de tarieven voor de OZB en overige heffingen slechts trendmatig worden verhoogd.

Echter meerjarig slaat het evenwicht vanaf 2015 om. In de meerjarenraming zijn stelposten opgenomen ter realisering van ombuigingstaakstellingen. Het onvoldoende invullen ervan zal vanaf 2015 leiden tot een verdergaande verslechtering van het materieel begrotingsevenwicht. De begrotingsdiscipline van de afgelopen jaren en het invullen van de in gang gezette ombuigingsoperatie zijn niet voldoende om het materieel evenwicht te behouden. Het Rijk is immers genoodzaakt om verder te bezuinigen wat zich vertaalt in een substantiëlere lagere Algemene Uitkering. Er wacht ons en de nieuwe raad nog een zware opgave om de in de meerjarenbegroting opgenomen taakstellingen voor inkoop, ambtelijk apparaat en huisvesting te realiseren. Inmiddels is opdracht gegeven om een nieuwe nota ombuigingsoperatie op te stellen. Tijdig en ruim voor de behandeling van de begroting 2015 zullen voorstellen worden gedaan om het begrotingsevenwicht te herstellen. We zijn er dus nog niet, maar zijn wel op de goede weg. Waakzaamheid is geboden, dus vasthouden aan het ingezette beleid van taakstellingen en ombuigingen is ons devies. De onzekerheden over de ontwikkeling van de economische en financiële crisis, de ontwikkeling van het Gemeentefonds, de verdergaande rijksbezuinigingen, de gevolgen van de decentralisatie van rijkstaken en het wel of niet doorgaan van de opheffing van de precariobelasting op leidingen en kabels van nutsbedrijven zijn onverminderd groot. Voor het overzicht van de in de begroting opgenomen taakstellingen en ombuigingen wordt verwezen naar de tabel in paragraaf 4.

Voor 2014 is het dus gelukt om een sluitende begroting aan te bieden. Door de temporisering van de rijksbezuinigingen, de lopende investeringen en decentralisatie van rijkstaken ziet het begrotingsbeeld er voor de korte termijn nog positief uit.

3. Stand Meerjarenbegroting 2014-2017

- = nadeel
+ = voordeel

MEERJARENBEGROTING 2014 - 2017 x € 1.000		2014	2015	2016	2017
1	Stand meerjarenbegroting in PRIMAIRE begroting 2013	659	640	1.096	1.096
	correctie incidenteel budget 2016 hakselaar € 12.000 mjb 2013-2016				12
a	Voorjaarsnota 2013 (structureel)	70	119	147	147
b	Kadernota 2014	0	0	0	0
c	Mutaties meerjarenbegroting 2014-2017 (saldo lasten en baten)	499	-683	-1.017	-1.147
2	BIJGESTELDE STAND meerjarenbegroting 2014-2017 incl. mutaties	1.228	76	227	108
d	Nieuwe voorstellen	-309	-111	-146	-149
3	BIJGESTELDE STAND meerj. begr. 2014-2017 inclusief mutaties + nieuwe voorstellen *	919	-36	81	-41

*= De stand op regel 3 in de tabel is inclusief de besparingsdoelstelling oplopend tot € 771.451 in het jaar 2017.

De basis voor de begrotingscijfers 2014 zijn de cijfers van de jaarschijf 2014 van de meerjarenbegroting 2013-2016, waar nodig aangepast met de structurele mutaties uit de Voorjaarsnota 2013. Vervolgens zijn aan de hand van de Kadernota 2014 uitgangspunten vastgesteld die als onderbouwing dienen voor de in de begroting opgenomen ramingen. Na consultatie van de organisatie worden u mutaties en nieuwe voorstellen voorgelegd. De mutaties zijn nauwelijks beïnvloedbaar en vloeien voort uit (de autonome ontwikkeling van) het huidige beleid. Dit heeft in eerste instantie geleid tot een positieve bijstelling van het financieel huishoudboekje van € 499.000 voor het begrotingsjaar 2014. Naast de temporisering van de rijksmaatregelen en het effect hiervan op de ontwikkeling van de Algemene Uitkering is de belangrijkste reden de positieve ontwikkeling van het aandeel van onze gemeente in de gemeenschappelijke regeling IASZ. Vanaf het begrotingsjaar 2015 leidt met name de ontwikkeling van de Algemene Uitkering tot een substantiële negatieve bijstelling van € 683.000 in 2015 tot € 1.147.000 in 2017.

De vertaling van de Voorjaarsnota 2013 en de aangeleverde mutaties leiden vooralsnog tot een positief meerjarenperspectief (zie regel 2). Zoals al eerder opgemerkt is bij deze raming er rekening mee gehouden dat de in de begroting opgenomen taakstellingen volledig worden gerealiseerd. Dit maakt het perspectief kwetsbaar en onzeker.

Onlangs heeft het kabinet een akkoord gesloten over een extra bezuinigingspakket van € 6 miljard. In onze ramingen hebben wij rekening gehouden met een verdergaande afroaming van de Algemene Uitkering van € 350.000. Het is nog even de vraag op welke wijze dit pakket van bezuinigingen wordt uitgerold. Anders dan rijksbezuinigingen worden lastenverzwaringen niet doorvertaald in een verlaging van de Algemene Uitkering aan de gemeenten. Dat houdt verband met de systematiek van 'samen de trap op, samen de trap af', waarbij gemeenten minder geld van het rijk krijgen als de departementen minder uitgeven. Bij voorgaande bezuinigingsmaatregelen zijn wij deels ontzien en niet uit te sluiten valt dat de huidige coalitie ervoor kiest geen lastenverhoging toe te passen maar meer gaat bezuinigen door bijvoorbeeld de nullijn voor de rijksambtenaren te continueren.

Elk scenario is nog mogelijk. In de begroting 2014 is uitgegaan van het ergste scenario, te weten een echte bezuiniging van 6 miljard. De extra korting kan dan voor Bloemendaal vanaf 2014 oplopen tot zo'n € 350.000 per jaar. In de Septembercirculaire 2013 zullen wij over de effecten op de Algemene Uitkering worden geïnformeerd. Vooruitlopend hierop hebben wij het verwacht financieel nadeel in onze meerjarenbegroting meegenomen.

Daarnaast blijft de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds aan veel veranderingen onderhevig die van substantiële invloed kunnen zijn op onze financiële positie. De belangrijkste veranderingen zijn:

- a. Verdere kortingen i.v.m. extra bezuinigingsoperaties van het kabinet;
- b. Nieuwe grondslag voor bepaling aantal woningen;
- c. Effecten herverdeling maatstaven;
- d. Gevolgen decentralisatie overheidstaken.

4. Ombuigingsopgave

De gemeente Bloemendaal is tijdig gestart met het invullen van de lopende meerjarenombuigingsoperatie. Mede daardoor kan ons college u een sluitende begroting aanbieden. In de Kadernota 2014 bent u geïnformeerd over de voortgang van de invulling van de in de begroting opgenomen taakstellingen en de verwachte negatieve ontwikkeling van de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds. Dit leidde tot een te verwachte in te vullen taakstelling van € 408.675 voor het begrotingsjaar 2014 oplopend tot € 1.178.876 in 2017. Inmiddels zijn de effecten van de Meicirculaire 2013 in de meerjarenbegroting doorvertaald en verwerkt en hebben geleid tot een negatieve mutatie van ca. € 1,5 miljoen vanaf 2016. Mede door de positieve ontwikkeling van de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling IASZ kan dit negatieve scenario zoals eerder bij de Kadernota aangegeven worden bijgesteld. In de meerjarenbegroting 2014-2017 is rekening gehouden met de volgende ombuigingstaakstelling welke hieronder nader is toegelicht.

Ombuigingstaakstellingen verwerkt in saldo:

Taakstellingen opgenomen in saldo MJB 2014-2017	2014	2015	2016	2017
Taakstelling efficiency ambtelijk apparaat	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Taakstelling inkoop	€ 166.675	€ 171.029	€ 171.029	€ 171.029
Taakstelling huisvesting	€ 0	€ 312.201	€ 312.201	€ 312.201
Totaal nog in te vullen taakstelling ombuigingen:	€ 266.675	€ 583.230	€ 583.230	€ 583.230

In de Meicirculaire 2013 zijn kortingen doorgevoerd op de Algemene Uitkering voor vermindering politieke ambtsdrager (€ 20.000) en apparaatskosten opschaling gemeenten (oplopend tot € 170.000 vanaf 2017). Met deze korting is in de berekening van de meerjarenraming Algemene Uitkering rekening gehouden. Aan de uitgavenkant zijn deze kortingen als taakstellend opgenomen en vormen onderdeel van de ombuigingstaakstelling. Dit leidt tot de volgende bijgestelde ombuigingstaakstelling:

Taakstellingen opgenomen in saldo MJB 2014-2017	2014	2015	2016	2017
Taakstelling efficiency ambtelijk apparaat	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Taakstelling inkoop	€ 166.675	€ 171.029	€ 171.029	€ 171.029
Taakstelling huisvesting	€ 0	€ 312.201	€ 312.201	€ 312.201
Taakstelling vermindering politieke ambtsdragers	€ 0	€ 24.535	€ 21.510	€ 18.951
Taakstelling apparaatskosten opschaling gemeenten	€ 0	€ 56.000	€ 113.235	€ 169.270
Totaal nog in te vullen taakstelling ombuigingen:	€ 266.675	€ 663.765	€ 717.975	€ 771.451

Onder 3) Stand meerjarenbegroting 2014-2017 trof u reeds de in de begroting verwerkte ombuigingstaakstellingen aan oplopend tot € 771.451 in 2017. Voor invulling van de resterende

ombuigingsopgave 2014-2017 doet ons college u een voorstel bij de nog op te stellen nieuwe nota ombuigingsoperatie.

Als de in de begroting opgenomen ombuigingstaakstelling niet wordt gehaald dan zal dit leiden tot een verstoring van ons materieel begrotingsevenwicht vanaf het begrotingsjaar 2015 zoals in onderstaande tabel weergegeven.

MEERJARENBEGROTING 2014 - 2017 x € 1.000	2014	2015	2016	2017
BIJGESTELDE STAND meerj. begr. 2014-2017 inclusief mutaties + nieuwe voorstellen *	919	-36	81	-41
Taakstelling bezuiniging / ombuiging	-267	-664	-718	-771
Saldo	653	-699	-637	-812

Gezien de noodzaak om de begroting meerjarig duurzaam te laten sluiten is uitvoering van de lopende ombuigingstaakstelling essentieel. In de nieuwe nota ombuigingsoperatie zullen wij u voorstellen doen om hieraan uitvoering te geven.

5. Mutaties begroting

Onderstaand zijn de belangrijkste mutaties (per saldo positief) uit de begroting jaarschijf 2014 opgesomd:

- = nadeel (x € 1.000)	2014
Voordeel op kapitaallasten a.g.v. temporisering investeringen	70
Voordeel bijdrage aan IASZ Heemstede	459
Voordeel op de renteontwikkeling	241
Voordeel op herziening decentralisatie vanaf 2015 i.p.v. 2014	110
Nadeel op de Algemene Uitkering Gemeentefonds	-345
Nadeel op loonstijging 0,5% over de programma's 1 t/m 9	-52
Saldo overige mutaties	16
<i>Totaal</i>	499

Voor een overzicht van de mutaties, de nieuwe voorstellen, de bijbehorende toelichting, de daaruit voortvloeiende financiële consequenties en het advies van financiën wordt verwezen naar bijgaand document.

Voor meer informatie, zie de toelichting op de mutaties bij de programma's in de begroting.

6. Nieuwe voorstellen

Naast de mutaties die zijn verwerkt in de begroting worden ook enkele nieuwe voorstellen gedaan.

Het gaat om nieuwe voorstellen met onderstaande negatieve effecten:

	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>
1 Basisregistratie grootschalige topografie (BGT)	-€ 120.000	€ 0	€ 0	€ 0
2 Aanv. uitvoeringsprogr. informatievoorziening			-€ 10.000	-€ 10.000
3 Gevolgen wijziging Drank- en Horecawet	-€ 25.000	-€ 25.000	-€ 25.000	-€ 25.000
4 Oplaadpalen MRA elektrisch	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5 Renovatie voetpaden Spechtlaan			-€ 2.040	-€ 2.040
6 Renovatie voetpaden Dennenweg			-€ 4.000	-€ 4.000
7 Renovatie voetpaden Oosterduinweg				-€ 3.240
8 Verharding in de Schoollaan	-€ 138.000			
9 Budget valwild	-€ 1.200	-€ 1.200	€ 0	€ 0
10 Uitbreiding Hartenlustschool		-€ 7.980	-€ 7.980	-€ 7.980
11 Uitbreiding Montessori VMBO		-€ 36.000	-€ 36.000	-€ 36.000
12 Uitbreiding gymn.lokaal Theresiaschool				
13 Vervanging Exchange 2003		-€ 5.000	-€ 5.000	-€ 5.000
14 Vervanging schijvenkabinet en servers		-€ 30.000	-€ 50.000	-€ 50.000
15 Vervanging WIFI netwerk		-€ 6.000	-€ 6.000	-€ 6.000
16 ICT beveiliging	-€ 25.000			
17 Overdracht watersystemen				
Totaal nieuwe voorstellen	-€ 309.200	-€ 111.180	-€ 146.020	-€ 149.260

Voor de toelichting verwijzen wij u naar de bij de begroting 2014 gevoegde bijlagen nieuwe voorstellen.

Een aantal nieuwe voorstellen betreft investeringen met een maatschappelijk nut waarvan de uit de investering voortvloeiende kapitaallasten in de meerjarenbegroting zijn meegenomen. In beginsel worden investeringen met een meerjarig maatschappelijk nut onder aftrek van eventuele bijdragen van derden in één keer ten laste van de exploitatie gebracht. Indien hiervoor geen ruimte bestaat zal het investeringsbedrag conform de richtlijn in de 'Verordening Financieel Beheer Bloemendaal 2013' worden afgeschreven. Bij de herijking van de meerjarenbegroting 2015-2018 zal worden gezien of bijstelling mogelijk is.

In het investeringsprogramma 2014-2017 is een aantal nieuwe investeringen opgenomen. Het investeringsvolume voor 2014 wordt geraamd op een bedrag van € 4.526.178. De uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten zijn opgenomen als mutatie in de meerjarenbegroting

2014-2017. Voor een nadere toelichting en de financiële consequenties wordt verwezen naar het overzicht investeringsprogramma 2014-2017 en de afzonderlijke voorstellen.

De lopende investeringen zijn getoetst aan de bepaling dat investeringen welke langer dan drie jaar openstaan vervallen. Dit heeft niet tot aanpassing geleid. Het betreft met name investeringen ten behoeve van onderwijshuisvesting welke binnen de termijn van de meerjarenbegroting zullen worden opgestart.

7. Liquiditeitspositie

Het is beleid om voor zover mogelijk investeringen te financieren uit opgebouwde Reserveringen en Voorzieningen. Op dit moment staat op onze balans een totaal bedrag van ruim € 79,1 miljoen aan boekwaarde van nog af te schrijven investeringen. Om een reëel beeld te krijgen van de hoogte van de feitelijke gepleegde investeringen dient dit bedrag nog opgehoogd te worden met de reeds gepleegde afschrijvingen. Deze investeringen konden niet geheel worden voorgefinancierd vanuit de kaspositie. Er zijn leningen afgesloten voor een bedrag van circa € 24 miljoen. Gelet op de uitvoering van de onderhanden en de geplande investeringen van in totaal circa € 27,1 miljoen is het onvermijdelijk de komende periode nieuwe leningen te sluiten. De rentelasten van investeringen ten behoeve van de rioleringen, de afvalverwijdering en de algemene begraafplaats worden in de tarieven opgenomen. Ook de rente in verband met Haringbuys wordt doorberekend in de te realiseren grondopbrengst, alhoewel die op zich onder druk staat. De rente op de afgesloten lening voor Park Tetrode wordt voor 50% betaald door de projectontwikkelaar en drukt nu voor de andere 50% op de gemeentebegroting. Wij blijven wat betreft de te verwachte af te sluiten leningen binnen de grens van onze jaarlijkse begroting zoals de VNG die hanteert.

Zoals hiervoor aan de orde kwam zullen we een beroep op de kapitaalmarkt moeten gaan doen en zullen er extra rentelasten op ons afkomen. In de meerjarenbegroting is reeds rekening gehouden met een toename van de rentekosten. Vooralsnog wordt gezien de huidige rentestand de in de begroting opgenomen raming voldoende geacht.

In de thans voorliggende begroting is geen rekening gehouden met de gevolgen van de wet HOF (Houdbaarheid overheidsfinanciën). In dit wetsvoorstel zijn bepalingen voor decentrale overheden opgenomen om bij te dragen aan de beperking van het begrotingstekort van de collectieve sector. Zowel het doorgaan van dit wetsvoorstel als de uitvoeringsmaatregelen zijn ongewis.

8. Ontwikkeling vermogenspositie en weerstandsvermogen

In onderstaande tabel wordt het benodigd weerstandsvermogen (risico's) afgezet tegen de weerstandscapaciteit (vermogen). De ratio structureel weerstandsvermogen is 0,2 en de ratio incidenteel is 1,5. Een ratio van 1,0 of hoger is gewenst om voldoende vermogen achter de hand te hebben als risico's zich voordoen. Dat is dus niet het geval bij het structureel weerstandsvermogen omdat het verwachte OZB-tarief de macronorm nadert. Dat impliceert dat de ruimte om via een OZB-verhoging –structurele- tegenvallers op te vangen vermindert. De ratio incidenteel weerstandsvermogen (vrij aanwendbaar) is ten opzichte van de vorige begroting iets verbeterd omdat enerzijds het benodigd weerstandsvermogen (risico's) wat is afgenomen en de incidentele weerstandscapaciteit wat hoger ligt.

Ratio benodigd weerstands-vermogen (i.v.m. risico's) / weerstandscapaciteit	<i>structureel</i>	<i>incidenteel</i>
Benodigd weerstandsvermogen (risico's)	€ 558.440	€ 2.269.450
Weerstandscapaciteit (vrij aanwendbaar)	€ 118.769	€ 3.360.263
Ratio weerstandsverm. (vrij aanwendbaar)	0,21	1,5
Ratio weerstandsverm. incl. niet vrij aanwendbaar: (ratio is bij voorkeur hoger dan 1,0)		15,1
Ratio weerstandsverm. incl. niet vrij aanwendbaar minus objecten voor bedrijfsvoering (indicatief)		11,2

De conclusie is dat de gemeente Bloemendaal wat betreft structureel weerstandsvermogen niet voldoet aan de norm die de gemeenteraad heeft vastgesteld. Aan de batenkant is (voor het opvangen van risico's) immers weinig ruimte om de OZB te verhogen. Het is daarom gewenst om structurele risico's waar mogelijk op termijn te reduceren, zodat de gemeente minder kwetsbaar wordt. De invloed die de gemeente daar zelf op heeft is echter beperkt, omdat we daarin grotendeels afhankelijk zijn van externe (veel landelijke) ontwikkelingen.

Wat betreft incidenteel weerstandsvermogen wordt in ruime mate voldaan aan de norm die de gemeenteraad heeft gesteld. Dat maakt de weerbaarheid van de gemeente op korte termijn sterk, zodat er in potentie voldoende ruimte is om incidentele tegenvallers op te vangen.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Bloemendaal,

, burgemeester

, secretaris